

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรุงเทพมหานครได้จัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 3 ระบบการศึกษา ในมาตรา 15 การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ฯลฯ และในหมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ในมาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และในหมวด 1 มาตรา 6 กล่าวไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” นอกเหนือจากการจัดการศึกษาตามระบบแล้วกรุงเทพมหานครยังดำเนินการโครงการอาหารกลางวันซึ่งสามารถจัดอาหารให้นักเรียนได้สารอาหารครบถ้วน จะทำให้นักเรียนมีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง การดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา จึงเป็นโครงการหนึ่งที่น่าดำเนินการได้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โครงการอาหารกลางวันเป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากความตระหนักรู้ของรัฐบาลที่จะแก้ไขปัญหาทุพโภชนาการในเด็ก ซึ่งพบว่า นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนมากขาดแคลนอาหารกลางวัน หรือมีอาหารกลางวันแต่ปริมาณไม่เพียงพอ หรืออาหารมีคุณค่าทางโภชนาการต่ำ ทำให้การเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 1) โดยมีประกาศพระราชบัญญัติกองทุน เพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 เมษายน 2535 มีสาระสำคัญคือให้จัดตั้งกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ในวงเงิน 6,000 ล้านบาท ซึ่งรัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณให้ เป็นเงินกองทุนอาหารกลางวันปีละไม่ต่ำกว่า 500 ล้านบาท โดยนำดอกผลไปดำเนินการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โรงเรียนในสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โรงเรียนในสังกัด

กรุงเทพมหานคร และโรงเรียนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน การจัดการ โครงการอาหารกลางวันนับเป็นแนวทางหนึ่ง ที่รัฐบาลช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหารกลางวันและภาวะทุพโภชนาการของเด็ก กระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มทดลองดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 (สถาบันวิจัยโภชนาการมหาวิทยาลัยมหิดล, 2540, หน้า 2) โดยเริ่มทดลองจัดอาหารกลางวันให้แก่นักเรียน และหลายหน่วยงานก็ได้พยายามดำเนินงานแต่ก็ทำได้ในขอบเขตที่จำกัด การช่วยเหลือวิธีการนี้บังเกิดผลดีพอสมควร แต่มีปัญหาเงินงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีไม่เพียงพอบริการอาหารกลางวันได้ครอบคลุมเด็กนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวันได้ทั้งหมด และในปี พ.ศ. 2535 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ลงวันที่ 31 มีนาคม 2535 โดยมีหลักการว่ารัฐบาลจะจัดสรรให้เป็นกองทุนปีละไม่น้อยกว่าห้าร้อยล้านบาท และมีเป้าหมายของกองทุนโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นเงินหกพันล้านบาท โดยจะนำดอกผลที่ได้รับจากเงินทุนโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนเพื่อนำมาจัดสรรให้โรงเรียนประถมศึกษาทุกสังกัดนำไปดำเนินการจัดเลี้ยงอาหารกลางวันแก่นักเรียนในโรงเรียน โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุน ซึ่งมีปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน คณะกรรมการบริหารกองทุนดังกล่าวมีหน้าที่ควบคุมดูแลการบริหารงานกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตามพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในปี พ.ศ. 2535-2541 โดยจัดสรรงบประมาณเป็นค่าอาหารกลางวันให้นักเรียนในอัตราคนละ 5 บาท เป็นเวลา 200 วัน ต่อปีหรือภาคเรียนละ 100 วัน และตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542 เป็นต้นมา ได้จัดสรรในอัตราคนละ 6 บาท ตลอดปีการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540 อ้างถึงใน บุญยฤทธิ ศิลาแก้ว, 2544) โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จะได้รับจัดสรรงบประมาณค่าอาหารกลางวันให้นักเรียนในอัตราคนละ 10 บาท จนถึงปีงบประมาณ 2551 จนถึงปัจจุบันนี้โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จะได้รับจัดสรรงบประมาณค่าอาหารกลางวันให้นักเรียนในอัตราคนละ 15 บาท เป็นเวลา 200 วัน ต่อปี หรือภาคเรียนละ 100 วัน กรมอนามัย (2543, บทนำ) กล่าวว่า เด็กเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญที่สุด ความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก ความรู้ ความสามารถ และพลกำลังของเด็กจะเป็นสิ่งกำหนดอนาคตของโลก ประเทศ เมือง และหมู่บ้าน นักการศึกษาทั่วโลกล้วนทราบดีว่า ความมีชีวิตชีวาของเด็กที่มีสุขภาพดี ความอยากรู้อยากเห็นตลอดจนความพร้อมที่จะรับรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ของเด็กนั้นไม่มีขอบเขตสิ้นสุด ถ้าเด็กมีสุขภาพที่ดีและจะทำให้เด็กไม่สามารถรับรู้ในวิทยาการ และทักษะต่างๆ ได้ดี ไม่สามารถเจริญเติบโตเป็นประชากรที่มีสมรรถภาพและสร้างประโยชน์ให้สังคมเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงได้ ดังนั้นเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ เด็กจะต้องได้รับการคุ้มครองป้องกันดูแลเอาใจใส่ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม เด็กจึงสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้อง

กับพระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมอนามัย (2543, ปกใน) สรุปได้ว่า “สุขภาพเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการเจริญเติบโต และการพัฒนาทุกๆ ด้านของบุคคลซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตที่พึงประสงค์ อันจะนำบุคคลไปสู่ความสุข ความสำเร็จในชีวิต และการพัฒนาประเทศในที่สุด” สุขภาพกับการศึกษามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเป็นอย่างดี นักการศึกษาต่างเล็งเห็นความสำคัญของสุขภาพกับการศึกษามานานแล้วโดย Aristotle และ Plato นักปรัชญาเมธีชาวกรีกได้กล่าวถึงสุขภาพและการศึกษาว่า ก่อนที่จะให้การศึกษาด้านอื่นๆ นั้นสมควรที่จะให้เด็กมีสุขภาพดีเสียก่อนเช่นเดียวกับ John Locke นักการศึกษาโบราณของอังกฤษกล่าวว่าถ้าร่างกายมีสุขภาพที่สมบูรณ์แล้วย่อมก่อให้เกิดสติปัญญาดีด้วย (สุชาติ โสมประยูร, 2526, หน้า 2) และถนอมศรี คงทน (2546, หน้า 1) ได้กล่าวว่า “อาหารเป็นปัจจัยที่สำคัญช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรง การพัฒนาคนให้มีการพัฒนาที่สมดุลทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยเฉพาะกับเด็กวัยเรียนอายุระหว่าง 6 ปี จะมีความสนใจสิ่งรอบตัว ต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ตลอดเวลา และมีกิจกรรมต่างๆ เพิ่มขึ้นเสมอ อาหารจึงมีความจำเป็นสำหรับเด็กวัยนี้ในการเจริญเติบโตให้พลังงาน การเรียนรู้ต่างๆ จะเป็นไปด้วยดีและหากเด็กขาดสารอาหารจะทำให้สมาธิต่ำ ซึ่งเด็กในวัยนี้จะสนใจเล่นมากกว่ารับประทานอาหาร จึงมีภาวะเสี่ยงต่อโรคขาดสารอาหาร” กรมอนามัย (2538, หน้า 12) ได้ให้ความสำคัญของอาหารและโภชนาการว่าภาวะการเจริญเติบโตเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่แสดงถึงภาวะสุขภาพของประชากรในวัยเด็ก การเจริญเติบโตเป็นผลมาจากภาวะโภชนาการ หรือการได้รับสารอาหารอย่างเพียงพอและเหมาะสมตามวัยอันจะทำให้ร่างกายเจริญเติบโตมีน้ำหนักและส่วนสูงขึ้นตามเกณฑ์ หากเด็กที่อยู่ในวัยเรียนได้รับสารอาหารไม่เพียงพอจะทำให้ร่างกายไม่สามารถเจริญเติบโตและพัฒนาได้เต็มศักยภาพ ซึ่งนอกจากจะทำให้มีน้ำหนักและส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานแล้ว ยังมีผลทำให้ความสามารถทางสติปัญญาและการเรียนรู้ด้อยลงไป ความต้านทานโรคต่ำ เจ็บป่วยบ่อย ดิฉะได้ง่าย และเมื่อเจ็บป่วยจะมีอาการรุนแรงกว่าเด็กที่มีการเจริญเติบโตและพัฒนาปกติเช่นเดียวกับที่วิชัย ตันไพจิตร (2539, หน้า 74) กล่าวว่าเด็กที่ขาดสารอาหารหรือมีภาวะทุพโภชนาการรุนแรงทำให้สติปัญญาไม่ดี ไม่สามารถเรียนรู้ได้เหมือนปกติขาดสมาธิในการเรียนใจลอย ไม่กระตือรือร้นขาดความอยากรู้อยากเห็นและขาดแรงกระตุ้น ไม่สนใจสิ่งรอบตัว ระดับสติปัญญามักต่ำกว่าปกติ

กรุงเทพมหานครจึงดำเนินการจัดการเรียนให้อย่างทั่วถึงและไม่เก็บค่าใช้จ่ายใน 5 ด้าน คือ อาหารกลางวันให้วันละ 15 บาทต่อคน รวม 200 วัน อาหารเสริม (นม) วันละ 5.80 บาท รวม 230 วัน เครื่องแบบนักเรียน 2 ชุด ชุดละ 180 บาท แบบเรียน และเครื่องเขียนรวมในค่าใช้จ่ายรายหัว ซึ่งอาหารกลางวันเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เด็กบรรลุไปสู่เป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา

ที่ต้องการให้เด็กเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (คมชัดลึก, 2550) กรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา โดยมีสำนักงานการศึกษาเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 436 โรงเรียน ประกอบกับนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนมากจะมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างขาดแคลน กรุงเทพมหานครตระหนักถึงภารกิจและความรับผิดชอบต่อเด็กในวัยเรียนซึ่งเป็นทรัพยากรของชาติ จึงได้จัดตั้งโครงการอาหารกลางวันกรุงเทพมหานครและมอบหมายให้สำนักงานศึกษาดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2519 จนถึงปัจจุบัน โดยสนับสนุนงบประมาณอาหารกลางวันให้เด็กนักเรียนทุกคน ได้มีโอกาสรับประทานอาหารกลางวันอย่างทั่วถึง และเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย คนละ 15 บาท /วัน/คน จำนวน 200 วัน ประโยชน์ของการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน มีประโยชน์โดยตรงแก่นักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่ขาดแคลน ได้รับประทานอาหารกลางวันฟรีทุกวัน มีผลดีต่อผู้ปกครอง เป็นตัวอย่างที่ดีในด้านโภชนาการแก่ชุมชน เป็นการช่วยสังคมและประเทศชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีอัตราการเจริญเติบโตสูงมาก ซึ่งมีผลต่อการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างมาก เด็กในวัยนี้ต้องการการเลี้ยงดูที่ดี โดยต้องได้รับอาหารที่มีคุณค่าอย่างเพียงพอ การช่วยเหลือเด็กยากจนให้มีอาหารรับประทานโดยอาศัยงบประมาณจากรัฐบาลเพียงฝ่ายเดียวมอบให้โรงเรียนดำเนินการ การที่นักเรียนจะมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์และแข็งแรง อาหารและโภชนาการเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทางกรมแพทยยืนยันว่า สมองพัฒนาอย่างรวดเร็วในวัยเด็กถ้าเด็กวัยนี้ขาดสารอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อสมอง จะทำให้การพัฒนาของสมองชะงักงันและอาจเป็นผลเสียไปตลอดชีวิต แม้แต่การขาดอาหารเป็นครั้งคราว โดยเฉพาะระหว่างเรียนก็มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีการศึกษาค้นคว้าพบว่า เด็กที่ท้องหิว รับประทานอาหารไม่เต็มที่ หรือไม่ได้รับประทานอาหารเช้า หรือกลางวัน จะว่างเหงา เชื่องซึม ขาดความสนใจ และความตั้งใจที่จะเรียน (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2543, หน้า 10) อาหารกลางวันจึงมีความสำคัญต่อนักเรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้นโรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวันขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กนักเรียนทั้งระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ทุกวันตลอดปีการศึกษาอย่างเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย (สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน, 2544, หน้า 3) ซึ่งกรุงเทพมหานคร กำหนดให้จัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพราะต้องการให้เยาวชนของกรุงเทพมหานคร มีพัฒนาการที่สมดุลทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม มีศักยภาพและขีดความสามารถในการเรียนรู้ เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (หน่วยศึกษานิเทศก์, 2542, หน้า 1) การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังคงมีปัญหาอยู่เกือบทุกด้าน (รัชฎาภา, 2543, หน้า 31) ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันเพื่อสร้างความพึงพอใจและมีคุณภาพต่อนักเรียน ทั้งนี้เพราะอาหารจัดเป็นความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่มีพลังเหนือความต้องการในขั้นอื่น ความต้องการนี้จะยุติลง เมื่อได้รับการตอบสนอง ซึ่งจะทำให้เกิดความพอใจและมีคุณภาพ (หลุยส์ จำปาเทศ, 2540, หน้า 98)

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนวัดวิเศษการ สังกัด กรุงเทพมหานคร ได้มีความสนใจและตระหนักถึงคุณภาพโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้นำผลของการวิจัยมาเป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาระบบการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู และผู้บริหารต่อปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางกอกน้อย สังกัด กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูต่อปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางกอกน้อย สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารของโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางกอกน้อย สังกัดกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย คือ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา จะศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารต่อปัจจัยในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 ด้าน (สำนักการศึกษาหน่วยศึกษานิเทศก์, 2545, หน้า 9) คือ

- 1.1 ด้านการวางแผนและขั้นตอนในการบริหารโครงการอาหารกลางวัน

- 1.2 ด้านบุคลากร

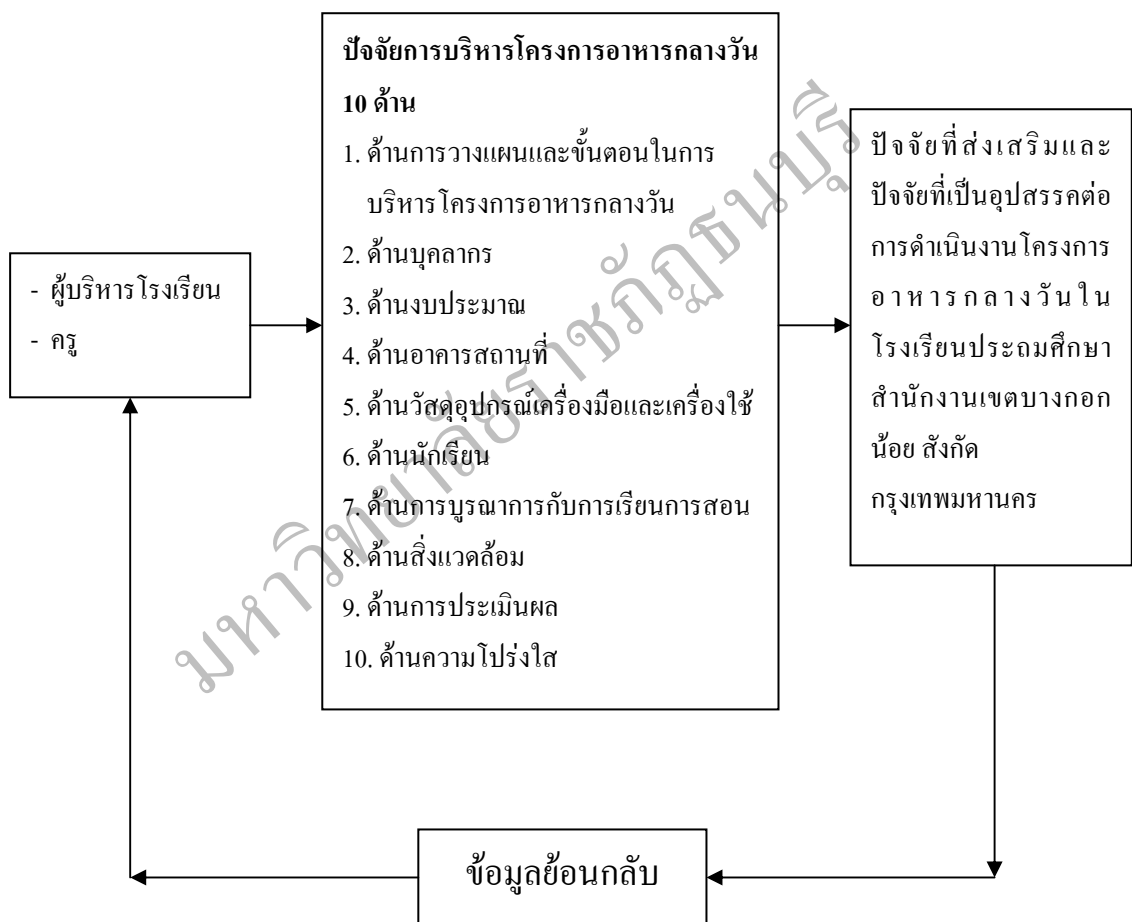
- 1.3 ด้านงบประมาณ
- 1.4 ด้านอาคารสถานที่
- 1.5 ด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องใช้
- 1.6 ด้านนักเรียน
- 1.7 ด้านการบูรณาการกับการเรียนการสอน
- 1.8 ด้านสิ่งแวดล้อม
- 1.9 ด้านการประเมินผล
- 1.10 ด้านความโปร่งใส

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารโรงเรียน และครูโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางกอกน้อย สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2552 คือ ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนในเขตบางกอกน้อย จำนวน 15 คน ครูโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางกอกน้อย จำนวน 231 คน รวมจำนวน 246 คน กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเกรจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนในเขตบางกอกน้อย จำนวน 14 คน ครูโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางกอกน้อย จำนวน 146 คน รวมจำนวน 160 คน

3. ขอบเขตด้านเวลา ศึกษาในปีการศึกษา 2552
4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่
 - 4.1.1 สถานภาพของบุคลากร จำแนกเป็น
 - 1) ตำแหน่ง
 - ผู้บริหาร
 - ครู
 - 4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร ต่อปัจจัยในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 ด้าน
 - 4.2.1 ด้านการวางแผนและขั้นตอนในการบริหารโครงการอาหารกลางวัน
 - 4.2.2 ด้านบุคลากร
 - 4.2.3 ด้านงบประมาณ
 - 4.2.4 ด้านอาคารสถานที่
 - 4.2.5 ด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องใช้
 - 4.2.6 ด้านนักเรียน

- 4.2.7 ด้านการบูรณาการกับการเรียนการสอน
- 4.2.8 ด้านสิ่งแวดล้อม
- 4.2.9 ด้านการประเมินผล
- 4.2.10 ด้านความโปร่งใส

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางกอกน้อย สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผนและขั้นตอนในการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่

1.1 การกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน หรือ เป้าหมายในการดำเนินงาน

1.2 การวางแผนเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

2. ด้านบุคลากร ได้แก่

2.1 คุณวุฒิและการศึกษาอบรม

2.2 ความสามารถในการดำเนินงาน

3. ด้านงบประมาณ ได้แก่

3.1 ความคาดเคลื่อนเกี่ยวกับงบประมาณ

3.2 วิธีการหาเงินทุนมาเพิ่มเติมหรือทดแทน

4. ด้านอาคารสถานที่ ได้แก่

4.1 สภาพโรงอาหาร

4.2 สถานที่รับประทานอาหาร

5. ด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องใช้ ได้แก่

5.1 ความเพียงพอของอุปกรณ์

5.2 การดำเนินการจัดหา / จัดซื้อ

6. ด้านนักเรียน ได้แก่

6.1 ภาวะโภชนาการของนักเรียน

6.2 การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์

7. ด้านการบูรณาการกับการเรียนการสอน ได้แก่

7.1 กิจกรรมเสริมหลักสูตร

7.2 การเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการสอน

7.3 ระเบียบวินัย และมารยาทในการรับประทานอาหาร

8. ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

8.1 การตรวจสอบคุณภาพในอาหาร

8.2 การสุขาภิบาล

9. ด้านการประเมินผล

9.1 การประเมินผลการบริหารโครงการอาหารกลางวัน

10. ด้านความโปร่งใส ได้แก่

10.1 การประชาสัมพันธ์ การแสดงผลงานการบริหารโครงการอาหารกลางวัน

10.2 การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ

10.3 การตรวจสอบ

10.4 คณะกรรมการดำเนินงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

โครงการอาหารกลางวัน หมายถึง โครงการที่กรุงเทพมหานครสนับสนุนให้โรงเรียนในสังกัดในสำนักงานเขตบางกอกน้อย เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่ถูกหลักโภชนาการ โดยมีคณะครู นักเรียน ภารโรง และผู้เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินการ

การบริหารโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง การดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางกอกน้อย ซึ่งประกอบด้วยงาน 10 ด้าน คือ

1. การวางแผนและขั้นตอนในการบริหารโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ โดยการวางแผนการแต่งตั้งคณะทำงาน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การหาแหล่งสนับสนุนด้านวัตถุดิบ การจัดเตรียมสถานที่ การจัดเตรียมอุปกรณ์ การกำหนดรายการอาหาร และการประเมินผลโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ด้านบุคลากร หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากร ในด้านต่างๆ ของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และการพัฒนาบุคลากร เช่น แม่ครัว คนเสิร์ฟอาหาร ฯลฯ

3. ด้านงบประมาณและการเงิน หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับเงินทุนหมุนเวียน การหาเงินทุนเพิ่ม งบประมาณ การจำหน่าย รายได้และอัตราค่าอาหารของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

4. ด้านอาคารสถานที่ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับโรงครัว โรงอาหาร สถานที่เก็บอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหาร บอร์ดักไขมัน และบริเวณที่ล้างภาชนะ เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหารของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร การรักษาสิ่งแวดล้อม

5. ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหาร และการบริการอาหารและเครื่องดื่มของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

6. ด้านนักเรียน หมายถึง สภาพการณ์ของนักเรียนโดยทั่วไป เช่น กิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียน ภาวะโภชนาการและสุขภาพอนามัยของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

7. ด้านบูรณาการกับการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบูรณาการการเรียนการสอนวิชาต่างๆ เข้ากับโครงการอาหารกลางวัน เช่น การประกอบอาหาร มารยาทการรับประทานอาหาร การจัดและการเก็บล้างภาชนะ การจัดการถนอมอาหารและการเผยแพร่ด้านโภชนาการที่สอดคล้องกับโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

8. ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง น้ำดื่มที่ใช้ คุณค่าทางโภชนาการ ความสะอาดของคนที่ทำอาหาร ภาชนะ สถานที่ การแต่งกาย เป็นต้น

9. ด้านการประเมินผล หมายถึง การประเมินระหว่างดำเนินการดำเนินโครงการอาหารกลางวันที่เป็นบันทึกประจำวันของโรงเรียนในด้านสุขภาพอนามัยนักเรียน เครื่องใช้ประจำวัน คุณภาพอาหาร คุณค่าอาหาร

10. ด้านความโปร่งใส หมายถึง การดำเนินโครงการอาหารกลางวันมีการตรวจสอบ มีการลงบัญชีเป็นปัจจุบัน มีคณะกรรมการรับผิดชอบในการดำเนินงานทุกขั้นตอน

ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้อง/สิ่งที่อำนวยความสะดวก หรือเป็นประโยชน์ต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง ความเสี่ยง ความไม่พร้อม /สิ่งที่รบกวนและปัญหาที่ทำให้การบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร หมายถึง หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่จัดการศึกษาและบริหารโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่ หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่ ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางกอกน้อย

ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางกอกน้อย

ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยนำไปใช้ปรับปรุงการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนวัด
วิเศษการและโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เป็นข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี